

NAGY TAMÁS

Belső-isztriai lovagvárak

Talán a Isztria nemcsak hassüttetésre és bújázkodásra való! Belső, sziklás részén a Fiumei-öböltől Pazin (Pisino), és onnan északnyugat felé fordulva egészen Szlovénia nyugati határvárosáig, Nova Goricáig (Görz) hegyekre épült középkori városvárak és fellegvárak egész sorozata emelkedik. Amíg a tengerparton az idegenforgalom évente meg-megújuló, de fölöttébb felszínes kulturális lehetőségeivel találkozunk, innen félóránnyira a félsziget belsejében a várfalakon, erkélyeken, szűk síkatorokban csak saját fantáziánk végessége szab határt a kalandos múltba révedésnek. A román-gótikus építészet és művészet tanulmányozásában Isztria azt az előnyt élvezi kis hazánkkal szemben, hogy itt nem járt tatár, török és Habsburg is csak a műveltebbnek tartott évszázadokban. Ennek ellenére a huszadik század viszontagságai (nem is a nagy háborúk, inkább a hovatarozás politikai viharai) – különösen Velencéhez, Trieszthez, a szlovén tájakhoz,

1. kép

A HORVÁT ISZTRIA UTOLSÓ VÁROSA BUJE (BUIE). LÁTKÉPE JÓL MUTATJA AZ ISZTRIAI CASTIGLERÓK (VÁROSVÁRAK) JELLEGZETESSÉGEIT. TEMPLOMA RÓMAI ALAPOKRA ÉPÜLT A XII–XIII. SZÁZADBAN, TORNYA XVI. SZÁZADI VELENCEI STÍLUST MUTAT.

de még a horvát tengerparthoz képest is – jókora elmaradottságban konzerválták ezt a tájat. Így a házakra nem jegyeznek fel műemlék jelleget – mert mindegyik az –, ám minden főtéren megtaláljuk Tito egyszeri látogatásának ormótlan emlékét. De aki egyszer látta Pazinban a Fojba sziklás szakadékát, amelybe Verne Sándor Mátyása belévetette magát a „svarcgelb” kivégzőosztag elől, vagy kóstolta a legszebb castelliero, Motovun környékéről való szarvasgombát és a legfinomabb gyümölcslikőröket, az ugyanúgy visszavágyódik ide, mint a legkékebb tengerre.

2002/XIV. 3-4.

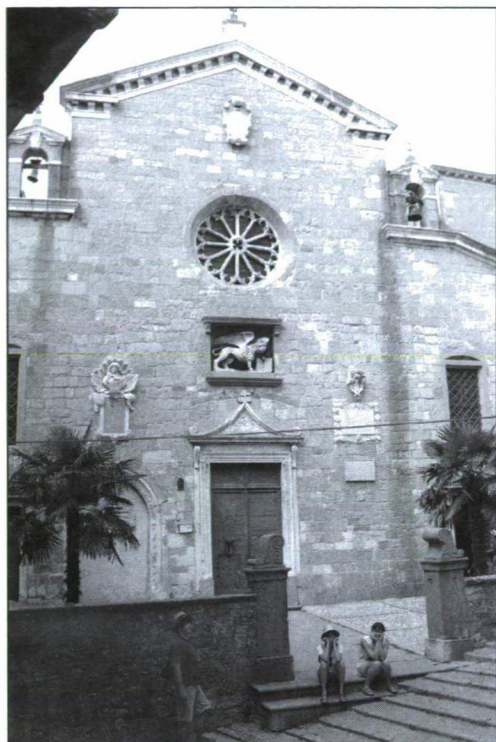
2. kép

INDULJUNK EL FIUMÉBÓL AZ IRDATLAN UČKA HEGYSÉGEN ÁT NYUGAT FELÉ! TALÁN A VILÁG LEGKISEBB VÁROSA A TENGER FÖLÖTTI HEGYEN ÉPÜLT MOŠČENICE (MOSCHIENA): KISEBB, MINT EGY FUTBALLPÁLYA. A HEGYTETŐN A VÁROS FALAIN KÍVÜLRE NEM TERJESZKEDHETETT. MA FŐKÉNT TURSZTIKAI LÁTVÁNYOSSÁG, BÁR ÁLLANDÓ LAKOSAI ZÖMÉBEN FIUMÉBAN DOLGOZNAK. EZER ÉVES TÖRTÉNETÉT HELYTÖRTÉNETI MÚZEUM MUTATJA BE A LÁTOGATÓKNAK. (A FÖLDRAJZI NEVEKET HORVÁTUL ÍRJUK, DE ZÁRÓJELBEN A NÁLUNK MÉG ISMERTEBB OLASZOSZTRÁK NEVEKET IS MEGADJUK.)

3. kép

FÉLÓRA UTAZÁS PULA FELÉ, ÉS MÁRIS LABINBA ÉRKEZÜNK. 315 MÉTER MAGAS HEGYRE ÉPÜLT A VÁROS. VALÓSZÍNŰLEG AZ ÖSSZES VÁROSVÁR KÖZÜL ITT GONDOZZÁK LEGSZEBBENA A FÉL EZER ÉVES RENESZÁNSZ ÉPÜLETEKET. A VÁROSHÁZÁN KÖTÁR TALÁLHATÓ, A HARANGTORONYBÓL SZÉP KILÁTÁS NYÍLIK A KVARNER SZIGETEIRE. PATRÍCIUSPALOTÁI KÖZÖTT A SIKÁTOROK TÉRRÉ SZÉLESEDNEK, AMELYEN AZ 1537-BEN ÉPÜLT SZŰZ MÁRIA-TEMPLOMOT TALÁLJUK. (4. KÉP)

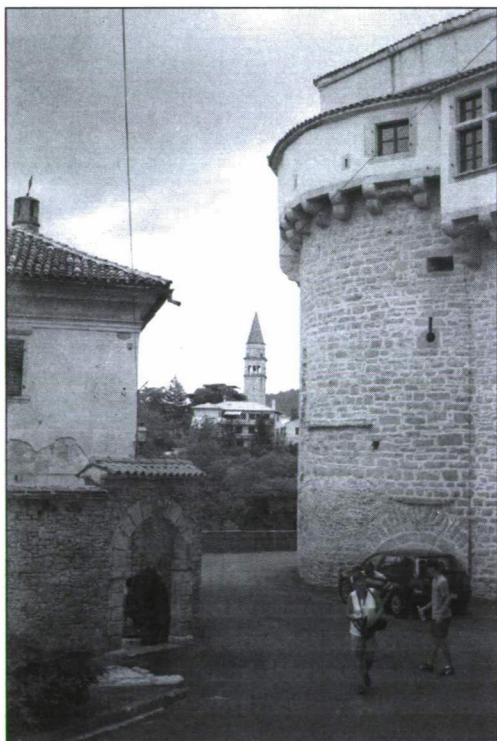

4. kép

LABIN NEMZETKÖZI HÍRNEVET MÉGIS CSAK A HUSZADIK SZÁZADBAN KAPOTT. A MONARCHIA FELBOMLÁSA UTÁN OLASZORSZÁG FIUMÉIG MEGSZÁLLTA AZ ISZTRIÁT. A VELENCEI ÉVSZÁZADOK ALATT ELOLASZOSODOTT ILLÍR-SZLÁV NÉP KEZDETBE EZT AZ OSZTRÁKOK ALÓLI FELSZABADULÁSKÉNT ÉLTE MEG. AZ ÚJ URAK SOVIZMUSÁT 1921-BEN MEGELÉGELTÉK A LABINIAK, ÉS FEGYVERREL ÚJTÉK EL AZ OLASZ ÁLLOMÁNYT. AZ ÁLTALUK KIKIÁLTOTT LABINI KÖZTÁRSASÁG 37 NAPIG ÁLLT FENN.

5. kép

BELSŐ-ISZTRIA KÖZLEKEDÉSI KÖZPONTJA PAZIN (PISINO). HOGY VERNE GYULA NEM JÁRT REGÉNYÉNEK SZÍNHELYEIN, ARRÓL EME – ÁLTALA 25 EZRES, NYÜZSGŐ CENTRUMKÉNT BEMUTATOTT – KISVÁROS PROVINCIÁLIS JELLEGE TANÚSKODIK. ERŐDÍTMÉNYE KORÁBBAN MONTECUCCOLI-KASTÉLY VOLT. ITT VÁRTA KIVÉGZÉSÉNEK HAJNALÁT KÉT TÁRSÁVAL SÁNDOR MÁTYÁS, AMIKOR A VILLÁMHÁRÍTÓ SEGÍTSÉGÉVEL SZŐKÉST KÍSÉRELTEK MEG.

6. kép

A MAGYAR FŐHŐS AZ ÖRVÉNYLŐ FOJBA (FOIBA) SZAKADÉKÁBA VETETTE MAGÁT. A PATAK ITT A FELSZÍN ALÁ BUKIK, ÉS ROVINJNÁL (ROVIGNO) ÉR A TENGERHEZ. A TERMÉSZETI KÉPZŐDMÉNY NEMCSAK VERNE FANTÁZIÁJÁT MOZGATTA MEG. ÁLLÍTÓLAG DANTE IS ITT GYŰJTÖTTE A POKOL LEÍRÁSÁHOZ AZ ÉLMÉNYANYAGOT. HA EGYSZER VALAKI ÖSSZEÍRná, HOGY A MEDITERRÁNEUM HÁNY HELYÉT TARTJÁK NYILVÁN AZ OTT LAKÓK DANTE BŰVŐHELYEKÉNT VAGY A KOMÉDIA FELTÉTELEZETT SZÍNHELYEKÉNT, TÖBB TUCAT DAN-TÉT ÉS UGYANENNYI SZÍNJÁTÉKOT KAPNÁNK. MINDENESETRE EGYETLEN HELYET SEM LÁTTAM A BELSŐ-ISZTRIÁN, AMELYRŐL A FIRENZEI A PARADICSOMOT ALKOTTA VOLNA...

7-8. kép

A LEGSZEBB ÉS LEGISMERTEBB LOVAGVÁR, MOTOVUN PAZINTÓL ÉSZAKRA FEKSIK NEGYED-ÓRÁNYIRA. AZ ELŐZŐ OLDALON A VÁRKAPUT LÁTJUK, AMELYEN ÁT A MEREDEK HEGYOLDALBAN ÉPÜLT VÁROSBÓL A FELLEGVÁRBA JUTUNK. A FŐTÉR OLYAN KICSI, HOGY TÖBBSZÖRI KÖRBEJÁRÁSA SORÁN SEM FÉRT BELE A NAGYLÁTÓSZÖGŰ OPTIKÁBA. A TELEFONÁLÓ, ÉTKEZŐ FIATALOK AZ ITT ÉVENTE MEGRENDEZETT FILMFESTIVÁLRA ÉRKEZTEK. A VÁROS KÖRNYÉKE MÉREGDRÁGA SZARVASGOMBÁJÁRÓL ÉS KIVÁLÓ GYÜMÖLCSÖK TERMESZTÉSÉRŐL NEVEZTES. EZEK PÁRLATAIT MINDEN ROMÁN KORI LAKÓHÁZ BELSŐ UDVARÁN MEGKÖSTÖLHATJUK, ÍGY A MOTOVUNI TÚRÁT NEMCSAK AZ ÉSZAKKELET FELŐL JÖVŐ FELLEGEK MIATT NEHÉZ MEGŰSZNI SZÁRAZON.

9. kép

AZ ELSŐ KÉPEN MÁR LÁTOTT BUJE FŐUTCÁJÁN KÖRUTAZÁSUNK VÉGET ÉRT.

VALAMENNYI FÉNYKÉPET A SZERZŐ KÉSZÍTETTE 2001 ÉS 2002 JÚLIUSÁBAN